

“ ...

Anayasanın 2. maddesi hukuk devleti ilkesini düzenlemektedir. Maddede belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri de belirlilik ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir. Bu ilke, aynı zamanda, kanunun lafzına ilişkin tüm kuşkuları baştan engellenen boşluksuz bir algılayışı ifade etmektedir.

Anayasanın 10. maddesinde kanun önünde eşitlik ilkesine yer verilmiştir. Anılan maddede belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemler değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir.

Anayasanın 27. maddesinin birinci fıkrasında “Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir” hükmüne yer verilmek suretiyle bilim ve sanat hürriyeti güvence altına alınmıştır. Söz konusu güvence herkes için öngörülmüş olmakla birlikte bilimsel özerkliğe sahip yükseköğretim kurumları bünyesinde ifa edilen görevin kapsam ve niteliği gözetildiğinde öğretim elemanlığı ile bilim ve sanat hürriyeti arasında daha yakın bir ilişki bulunduğu görülmektedir.

Anayasanın 128. maddesinde devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütüleceği öngörülmüştür. Anılan maddede geçen diğer kamu görevlileri kavramı söz konusu asli ve sürekli görevlerde kamu hukuku ilişkisiyle görev yapan fakat memur olmayan kişileri ifade etmekte olup yükseköğretim kurumları öğretim elemanları da bu kapsamda yer alan kamu görevlilerindedir.

Anayasanın 130. maddesinde üniversite, bilimsel çalışmaların yapıldığı ve bilimin öğretildiği kurum olarak nitelendirilip bilimsel ve idari özerkliğe sahip kılınarak diğer kamu kurumlarından farklı değerlendirilmiştir. Anılan maddenin öğretim elemanlarının Yükseköğretim Kurulunun veya üniversitelerin yetkili organlarının dışında kalan makamlarca her ne suretle olursa olsun görevlerinden uzaklaştırılmayacakları yönündeki yedinci fıkrası ile öğretim elemanlarının görevleri, atanmaları, yükselmeleri gibi birçok hususun kanunla düzenleneceğini belirten dokuzuncu fıkrası gözetildiğinde öğretim elemanları yönünden diğer kamu görevlilerine nazaran daha güvenceli bir personel rejiminin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Buna göre Anayasanın 130. maddesinde belirtilen ve bilimsel özerkliğe dayalı farklı konuları gereğince öğretim elemanları hakkında yapılacak düzenlemelerde söz konusu farklılığın dikkate alınması gerektiği açıktır.

657 sayılı Kanunun 1. maddesinin üçüncü fıkrasında da, öğretim elemanlarının kendi özel kanun hükümlerine tabi olduğu ifade edilmiş ve aynı Kanunun disiplin kurallarını düzenleyen 125. maddesinin altıncı fıkrasında özel kanunların disiplin suç ve cezalarına ilişkin hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiştir.

Bakılan davada, 2803 sayılı Kanunun 13/A maddesine göre, Jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından (sivil) olan öğretim elemanları için disiplin ve cezai hükümler açısından Jandarma Genel Komutanlığında görevli jandarma hizmetleri sınıfı dışındaki diğer devlet memurlarına uygulanan mevzuat hükümlerinin geçerli olduğu, 7068 sayılı Kanunun ise, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatlarında görev yapan subay, astsubay, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler ile diğer sınıflardaki memurları kapsadığından, 2803 sayılı Kanunun 13/A maddesi ile anılan maddenin atf yaptığı 7068 sayılı Kanunun 2. maddesi ve dolayısıyla da 8. maddesinin 5. fıkrasının ç-4 bendinin işbu davada uygulanacak kural niteliğinde oldukları görülmektedir.

657 sayılı Kanunun kamu personel rejimini düzenleyen temel kanun niteliği taşıması nedeniyle diğer kamu görevlilerine ilişkin özel kanunlarda hüküm bulunmayan hususlarda 657 sayılı Kanuna atıfta bulunmak suretiyle anılan Kanun hükümlerinin uygulanabileceği tabiidir. Ancak bu tür düzenlemeler yapılırken düzenlemeye konu kamu görevlileri hakkında Anayasa ile ortaya konulan ilke ve ayrımların kanun koyucu tarafından dikkate alınması gerekmektedir.

7068 sayılı Kanun ise, kolluk görevlisi olarak da adlandırılan Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeline ilişkin disiplin-sizlik teşkil eden fiilleri ve bu fiillere karşılık gelen disiplin cezalarını, disiplin amirlerini ve kurullarını, disiplin soruşturma usulü ile diğer ilgili hususları düzenleyen, ayrıca, (kendisinde) hüküm bulunmayan hallerde 657 sayılı Kanunun disipline ilişkin hükümlerinin de uygulanacağını hükme bağlayan bir özel kanundur.

Diğer taraftan, Anayasanın 130. maddesi, üniversite çalışmalarını, eğitim ve öğretimin her türlü dış etkiden uzak, bilimin gerektirdiği yansız ve baskısız bir ortamda yapılmasını sağlayacak biçimde düzenlemiştir. Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi, 'Bilimsel özerklik', geniş bir kavramdır. Anayasa, bu ilkesiyle üniversiteleri, 2. maddesinde yer alan temel niteliklere sahip bir hukuk devletinin üniversitesine yaraşır biçimde öğretim, araştırma ve yayın konularını belirlemek ve yürütmek serbestliğine sahip kılmış bulunmaktadır. Aynı maddenin dokuzuncu fıkrasında, öğretim elemanlarının atanmaları ve disiplin işleri de dahil olmak üzere üniversiteler ve öğretim elemanları ile ilgili birçok hususun kanunla düzenleneceği kuralına yer verilmiştir. Anayasanın 130. maddesi, üniversitelerin öğretim üyeleri ve yardımcılarını, bir meslek sınıfı olarak düşünmüş ve buna göre düzenlemeler yapmıştır ve üniversite öğretim üyelerine belirli haklar ve yetkiler tanımıştır. Bilimsel özgürlük, serbestçe araştırmada ve yayında bulunabilme, öğrenim ve öğretimi özgürlük ve güvence içinde sürdürebilme hak ve yetkileri bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Yukarıda açık metinlerine yer verilen mevzuat hükümlerini kısmen özetlersek, 2803 sayılı Kanunda Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi (JSGA)'nin bir yükseköğretim kurumu olduğunun ve JSGA'nde jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfından ve

jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından öğretim elemanı istihdamının yapılabileceğinin; jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından öğretim elemanlarının disiplin ve cezai hükümler yönünden 7068 sayılı Kanuna (ve dolayısıyla anılan kanunda hüküm bulunmayan hallerde 657 sayılı Kanunun disipline ilişkin hükümlerine) tabi olduğunun hükme bağlandığı görülmektedir.

Bu bağlamda, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi'nde Jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından olan öğretim elemanları için disiplin hükümleri yönünden tabi olduğu 7068 sayılı Kanunun, kolluk görevlisi olarak da adlandırılan Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeline ilişkin olduğu; 7068 sayılı Kanunun atıf yaptığı 657 sayılı Kanunun ise kamu personel rejimini düzenleyen temel kanun niteliği taşıdığı, dolayısıyla gerek 7068 sayılı Kanunda ve gerekse 657 sayılı Kanunda yer alan fiillerin, sivil öğretim elemanlarına uygulanması anayasal bakımdan sorunlara yol açacak niteliktedir.

Şöyle ki, örnek vermek gerekirse, 7068 sayılı Kanunda "Yetkili olmadığı halde basın, haber ajansları, radyo ve televizyon kurumları veya diğer iletişim kanalları vasıtasıyla kamuoyuna bilgi ya da demeç vermek." fiili "On ay kısa süreli durdurma" disiplin cezasını gerektiren fiiller arasında sayılmıştır. Söz konusu alt bentte herhangi bir ayırım ya da sınırlamaya yer verilmemesi nedeniyle bilimsel nitelik arz etmeyen konular ya da üniversite tüzel kişiliği adına yapılan açıklamalar dışında kalan bilimsel alana ilişkin açıklamaların da yaptırımı tabi kılındığı anlaşılmaktadır. Bir öğretim elemanının bilimsel faaliyet alanına ilişkin bir konuda basın veya medya aracılığıyla kamuoyuna açıklamada bulunmasının disiplin yaptırımına bağlanması Anayasa'nın 27. maddesinde güvence altına alınan bilim hürriyeti ile bağdaşmamaktadır.

Somut olayda, davacı hakkında "Amirin usulüne göre verdiği emri yerine getirmemek." fiili "Yirmidört ay uzun süreli durdurma" cezasını gerektiren fiiller arasında sayılmıştır. 7068 sayılı Kanun esas olarak hiyerarşiye dayalı Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli için öngörülmüş olduğundan, sırf bu fiil dahi, gerek içerik gerekse kullanılan kavram ve ifade tarzı itibarıyla öğretim elemanlığı (sivil) görevinin kapsam ve niteliğiyle örtüşmemektedir.

Sonuç olarak, hiyerarşiye dayalı ve sınırları daha net çizilebilen çalışma koşulları içinde bulunan, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatlarında görev yapan subay, astsubay, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler ile diğer sınıflarda görev yapan memurlar ile yürüttükleri hizmetin niteliği gereği Anayasada ayrıca düzenlenen ve bilimsel özerklik temelinde farklı bir konumda değerlendirilen öğretim elemanlarına (sivil) disiplin yönünden aynı ölçütlerin uygulanamayacağı açıktır.

Öte yandan, Polis Akademisinin; Emniyet Teşkilâtının memur, amir ve yönetici ihtiyacını karşılamak üzere ön lisans, lisans üstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan, bünyesinde fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okulları bulunan bilimsel özerkliğe sahip yüksek öğretim kurumu olarak faaliyet gösterdiği, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisinin de; Jandarma ve Sahil Güvenlik Teşkilatlarının subay ve astsubay ve diğer personel ihtiyacını karşılamak, önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın yapmak üzere bünyesinde fakülte, enstitü, astsubay meslek yüksekokulları, eğitim ve araştırma merkezleri ve kurslar bulunan bir yükseköğretim kurumu olarak faaliyet gösterdiği, anılan yükseköğretim kurumlarının genel kolluk olarak adlandırılan sırasıyla Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığına personel

yetiştirdikleri, dolayısıyla faaliyet alanlarının benzerliği ve söz konusu idari birimlerin İçişleri Bakanlığına bağlı oldukları ve 4652 sayılı Polis Yükseköğretim Kanununun 17. maddesinde, Akademide (Polis Akademisi) emniyet hizmetleri sınıfından öğretim elemanları dışındaki kadrolu öğretim elemanlarının disiplin (ve ceza) işleri hakkında 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanacağının hükme bağlandığı hususları, Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen "kanun önünde eşitlik" ilkesi ile birlikte dikkate alındığında, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi'nde görev yapan Jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından olan öğretim elemanlarının farklı disiplin hükümlerine tabi tutulmalarının haklılığı ve hukuken geçerliliğinin de belirsiz olduğu değerlendirilmiştir.

Bu durumda; 7068 sayılı Kanunun (ve dolayısıyla 657 sayılı Kanunun) kapsamına, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı teşkilatlarında görev yapan subay, astsubay, sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve sözleşmeli erler ile diğer sınıflardaki memurlar ile birlikte Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi'nde görev yapan Jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından olan öğretim elemanlarının, disiplin (ve cezai) yönünden, aynı kurallara tabi kılınması, bir başka ifadeyle JSGA'nde görev yapan sivil öğretim elemanlarının disiplin sorumluluğunun kapsamının 7068 sayılı Kanun (ve dolayısıyla 657 sayılı Kanun) ile belirlenmiş olması, Anayasa'da öğretim elemanları için öngörülen güvencelerle örtüşmediği gibi gerek uygulayıcılar gerekse disiplin kurallarının muhatapları yönünden birtakım belirsizliklere de yol açtığından, aşağıda açıkça yer verilecek olan kanun maddesinin Anayasa'nın 2., 10., 27. ve 130. maddelerine aykırı olduğu sonuç ve kanaatine varılmıştır.

4-) SONUÇ VE İSTEM :

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Anayasanın 152. maddesinin birinci fıkrası ile 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 40. maddesi uyarınca, bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak kanun hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa tarafların bu konudaki iddia ve savunmalarını ve kendisini bu kanıya götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurması öngörüldüğünden ve işbu davada uygulanacak kural olan;

12.03.1983 tarih ve 17985 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2803 Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 13/A maddesinde yer alan, "... (Değişik fıkra: 15/8/2017/KHK-694/54 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7078/51 md.) Akademide istihdam edilen jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından olan öğretim elemanlarının görev süreleri, her türlü özlük hakları, izinleri, akademik unvanlarının yükselmesi ve korunması konusunda 2547 sayılı Kanun ve 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümleri uygulanır. Jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından olan öğretim elemanları için disiplin ve cezai hükümler açısından Jandarma Genel Komutanlığında görevli jandarma hizmetleri sınıfı dışındaki diğer devlet memurlarına uygulanan mevzuat hükümleri geçerlidir." şeklindeki düzenlemenin; Jandarma hizmetleri sınıfı ve sahil güvenlik hizmetleri sınıfı dışından olan öğretim elemanları için disiplin ve cezai hükümler açısından Jandarma Genel Komutanlığında görevli jandarma hizmetleri sınıfı dışındaki diğer devlet memurlarına uygulanan mevzuat hükümleri geçerlidir." şeklindeki ibaresinin, "disiplin" yönünden sınırlı olmak üzere,

Anayasanın 2., 10., 27. ve 130. maddesine;

Esas Sayısı : 2022/62

Karar Sayısı : 2022/95

Aykırı olduğu kanaatine varıldığından, anılan düzenlemenin iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının onaylı bir örneğinin (ya da dava dosyasında mevcut olan tüm belgelerin UYAP'a taranmış olması kaydıyla UYAP üzerinden dava dosyasının Anayasa Mahkemesine erişime açılmasının) ve işbu kararın aslının Anayasa Mahkemesine gönderilmesine, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar 5 (beş) ay süreyle davanın geri bırakılmasına, bu süre içerisinde Anayasa Mahkemesince bir karar verilmemesi halinde, mevcut mevzuat hükümleri ile dosyadaki bilgi ve belgelere göre davanın görülmesine, kararın bir örneğinin taraflara tebliğine, 12/04/2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.”